

Efektivní komunikace

Metody pro efektivní nastavení
třídní komunikace

Dokázat konstruktivně a empaticky komunikovat je jedna z nejdůležitějších kompetencí pro život, kterou by si měl odnést každý žák. Škola je pro žáky perfektním místem pro rozvoj komunikačních dovedností, a to jak při řízené činnosti, tak i ve volném čase během přestávek nebo ve školní družině.

Každý učitel jistě také přemýšlí nad tím, jak naučit žáky nepřekřikovat se, nechat druhého domluvit, navzájem si naslouchat či vyjádřit svůj názor. V tomto příspěvku najdete několik efektivních a užitečných nástrojů pro rozvoj třídní komunikace. V první řadě bychom se jako učitelé měli držet několika základních pravidel:

- Vytvořit bezpečné prostředí pro sdílení názorů (respektovat jiný názor, netrestat žáky za špatnou odpověď)
- Dát dostatečný prostor pro rozvoj komunikace (dát prostor aktivitám, které vyžadují diskusi, vtahovat do diskuse všechny žáky-dát prostor i těm méně komunikativním žákům, pracovat co nejvíce ve skupinách či dvojicích)
- Aktivně naslouchat (dát najevo, že nás žák zajímá, udržovat oční kontakt, povzbuzovat k diskusi)
- Upřednostňovat pozitivní zpětnou vazbu
- Být příkladem (mluvit jasně a srozumitelně, být empatický, naslouchat)

Komiksové bubliny s nedokončenými větami

Bubliny nabízejí konkrétní formulace, které mohou usnadnit jednotlivým žákům aktivní zapojení do diskuse. Bubliny mohou být vyvěšené na dobře viditelném místě nebo je můžete položit doprostřed komunitního/komunikačního kruhu. Žáci je mohou využít při závěrečné reflexi aktivity nebo dne.

Tiché signály rukou

Tiché signály rukou umožňují dětem jednoduchým způsobem vyjádřit svůj názor. Metoda je prospěšná obzvláště pro žáky, kteří se ostýchají mluvit před ostatními nebo si nejsou jisti svým názorem.

- Poklepání ruky na hrudi = souhlasím
- Otáčení dlaní = nesouhlasím
- Podle počtu zvednutých prstů jedné ruky = mám jeden nebo více nápadů
- Ruka u ucha = neslyším dobře
- Zvednutý malíček = chci se na něco zeptat
- Překřížený ukazováček a prostředníček = můžu si dojít na záchod?
- Palec dolů = potřebuji pomoci

Signály si můžete vytvořit i sami podle potřeby třídy.

Světelné/barevné signály

Využíváte-li práci ve dvojicích či skupinách, která vyžaduje komunikaci a diskusi, nemusíte na žáky volat, aby se ztišili. Můžete využít světelné signály/barvy semaforu.

- Svítí zelená = volný prostor pro diskusi
- Svítí oranžová = žáci dokončují svou diskusi
- Svítí červená = hovoří učitel, žáci jsou potichu

Místo barevného osvětlení můžete využít barevné papíry vyvěšené na tabuli. Další možností jsou také zvukové signály pomocí píšťalky, flétny, kytary...

Kartičky se stupni hlasitosti

Pro nastavení hluku ve třídě lze využít kartičky, které určují stupeň hlasitosti ve třídě. Rozdělení kartiček:

Stupeň hlasitosti 0 – ticho

Stupeň hlasitosti 1 – šepot

Stupeň hlasitosti 2 – dvojice

Stupeň hlasitosti 3 – skupiny

Hlasitost je dobré na začátku s žáky procvičovat. Kartičky si můžete stáhnout v PDF formátu.

Relaxační kout

Děti uvítají malý relaxační koutek, kde si mohou odpočinout nebo vstřebat své emoce. V takovém koutku doporučujeme vylepit plakátek s emocemi a popisky, co je běžné v takové emoci prožívat a co žákovi v dané emoci může pomoci. Jedním ze základních pilířů, jak se naučit pracovat s vlastními emocemi, je umět popsat, jak se cítím a tuto schopnost je důležité podporovat od dětství. Plakátek s emocemi volně ke stažení v příloze.

Metoda semafor

Metoda, která učiteli velmi rychle ukáže, jak na tom žáci během své práce jsou.

Žáci mají na stole barevné kelímky – červený, zelený, oranžový. Pokud žák nebo skupina žáků nemá během práce žádný problém, nechá si na stole zelený kelímek. Ve chvíli, kdy žákovi není něco jasné nebo potřebuje pouze drobnou radu, postaví na svůj stůl oranžový kelímek. Pokud si žák neví rady a je ztracen, použije červený kelímek.

Semafor může být i nakreslený na tabuli nebo položený v komunitním kruhu a žáci pomocí této techniky reflektují uplynulou aktivitu tak, že lepí k jednotlivým barvám papírky se svými jmény.

Nedokončený rým

Pro zklidnění ruchu ve třídě a upření pozornosti žáků na učitele může sloužit nedokončený rým. Učitel řekne začátek rýmu a žáci jej dokončí.

Učitel: Winner, winner

Žáci: Chicken dinner

Učitel: Skákal pes

Žáci: Přes oves

Příklady vět pro práci ve skupinách

Jedním z nejčastějších problémů při práci ve skupinách je právě komunikace mezi žáky. Jako lešení mohou žákům posloužit dokončené či nedokončené věty, které mají žáci na viditelném místě. Výhodou těchto vět je, že si je žáci časem zafixují, podporujeme tím tedy schopnost vyjadřování a rozvoj slovní zásoby.

Pojďme si rozdělit práci. Mohl/a bys mi, prosím, pomoci s... Pojďme si říct, co už máme hotovo. Co říkáte na tento nápad. Co kdybychom zkusili...

Promiň, ale myslím, že na tohle už nemáme čas.

To se ti moc povedlo. Co k práci potřebujeme?

Mohl by, prosím, někdo udělat... Nezlob se, ale tohle neodpovídá zadání, mohl/a bys to, prosím, zkusit takto? Nerozumím zadání, mohl by mi ho někdo, prosím, vysvětlit. Rád/a ti pomůžu. Můžu ti nějak pomoci?

Pastelka před sebe

Pro jednoduchý přehled o tom, kdo v komunitním/komunikačním kruhu hovořil, může učitel využít obyčejnou pastelku. Ten, kdo již měl slovo, dá si pastelku před sebe. Využít můžeme např. 3 pastelky-žák si tedy může vzít slovo celkem třikrát. Pastelky mohou být nahrazeny jakýmkoliv jiným dostupným předmětem (pero, barevné lepíky, guma...). Metoda je vhodná i pro diskusní aktivity ve skupinách. Učitel prochází mezi skupinami a vidí, kdo se do diskuse zapojil a kolikrát.